כרת דיממא לרבי לית ליה אלמה לא משכחת לה דאכל אומצא וחנקיה ומית אי נמי [א]דאכל סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות לכפורי ליה: אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח: הא גופא קשיא קתני אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח והדר תני מה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח אמר רב יהודה [ב]הכי קאמר אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות ואין חילוק ביניהן ומה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח אלא שהפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו וכו' ומני רבי יהודה היא [ג]דתניא [1]וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים את אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו עזרות כהנים כמשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים הושוו כולן לכפרה אחת שמתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר כשם שדם שעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו כך דם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו וכשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כך וידויו של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות ולרבי שמעון הא ודאי הושוו מאי הושוו דבני כפרה נינהו מיהו כל חד וחד מכפר בדנפשיה מאי טעמיה דרבי שמעון דכתיב [2]ולקח את שני השעירים איתקש שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב ביה [3]אשר לעם אף שעיר המשתלח אינו מכפר על הכהנים בשאר עבירות ורבי יהודה אמר לך להכי איתקש [ד]שיהו שוים במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא מאן תנא להא דתנו רבנן ושחט את שעיר החטאת אשר לעם שאין הכהנים מתכפרין בו ובמה מתכפרין בפרו של אהרן יכול לא יתכפרו בפרו של אהרן שהרי כבר נאמר [4]אשר לו מעתה אין להן כפרה כשהוא אומר יכפר על הכהנים מצינו להן כפרה במה הן מתכפרין מוטב שיתכפרו בפרו של אהרן שהרי הותר מכללו אצל ביתו ואל יתכפרו בשעיר הנעשה בפנים שלא הותר מכללו אצל ביתו ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [5]בית אהרן ברכו את ה' בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה' מאן תנא אמר ר' ירמיה דלא כר' יהודה [ה]דאי ר' יהודה האמר כהנים יש להן כפרה בשעיר המשתלח ומני [ו]רבא אמר ר' שמעון היא דאמר כהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח אביי אמר אפי' תימא ר' יהודה הכי קאמר מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו כשהוא אומר יכפר על הכהנים מצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות וכמו דמצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות כך יש להן כפרה

בטומאת

ומקשינן **וכרת דיממא לרבי לית ליה.** בתמיה. והא בהדיא כתיב כרת דיממא דכתיב בין בעינוי בין במלאכה בעצם היום הזה (ויקרא כג): **ותנקטיה.** שלא עבר עליו רגע מן היום לאחר עבירתו: **סמוך לשקיעת החמה.** עם לאת היום שלא עבר רגע ביום אחר העבירה: **דתניא חומר בשעיר כו'** לא גרסינן לה: **וכפר את מקדש הקדש.** בעבודת פר ושעיר של יום הכפורים כתיב המכפרת על טומאת מקדש וקדשיו: **זה לפני ולפנים.** על טומאה שאירעה לפני ולפנים כגון נטמא לפני ולפנים ושהה כדי השתחואה דמחייבת ליה על שהייתו כדמפרש בפ' שני (לקמן דף טז:): **זה היכל.** אם נטמא בהיכל: (א) **זה מזבח.** מזבח הזהב אם הקטיר קטורת בטומאה ובשהייה: **אלו העזרות.** נכנס לעזרה בטומאה: **הושוו כולן בכפרה אחת.** בהא יכפר בתרא השוה כהנים לוים וישראלים מלמד שכולן מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות דאילו בטומאת מקדש וקדשיו ליכא למימר דהושוו שהרי הפר מכפר על הכהנים ושעיר הפנימי על ישראל: **ר' שמעון אומר כשם שדם השעיר.** לבדו מכפר על ישראל בטומאת מקדש בלא שום וידוי שהרי אין שום וידוי בשעיר הפנימי כך דם הפר לבדו בלא וידוי מכפר על הכהנים בטומאת מקדש ואייתר ליה וידוי הפר לשאר עבירות: **הא ודאי הושוו.** בכפרה אחת ואי בשאר עבירות לא הושוו במאי הושוו: **ומשני הושוו דבני כפרה נינהו.** לכך הושוו ללמדך שיש לכולם כפרה בין בטומאת מקדש בין בשאר עבירות: **מיהו כל חד בדנפשיה.** אלו בפר ואלו בשעיר: **אשר לעם.** ולא לכהנים: **הותר מכללו.** מכלל שאמר אשר לו דמשמע לו ולא לאחרים הותרו: **אלא ביתו.** דכתיב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו: **ואם נפשך לומר.** להקשות כלום על המדרש הזה. ולקמיה [יד.] מפרש מה יש לו להקשות: **הרי הוא אומר כו'.** ע"כ המקרא מלמדך שמתכפרים בפרו של אהרן שנאמר בית אהרן ברכו את ה' הרי כל הכהנים קרויין ביתו הרי הם בכלל ובעד ביתו: **מאן תנא.** להא מתניתא דקתני מעתה אין להן כפרה דמשמע דאם לא בפר יתכפרו אין להם כפרה כלל: **דלא כרבי יהודה.** אלא כר"ש דאמר כל כפרותיהן בפר תלויות דאי רבי יהודה א"נ לא מכפרי בפר אית להו כפרה מיהת בשעיר המשתלח בשאר עבירות: **אביי אמר כו' והכי קאמר מעתה אין להם כפרה**

בטומאת

אתי שפיר דלא קאמר כגון שמת קודם שנשתלח השעיר או כגון דליכא שעיר המשתלח כדאמר לעיל (דף ח:) ונפקא מינה היכא דלא עבד מילון וי"מ דיום הכפורים בלא שעיר המשתלח מכפר לגמרי ונפקא מינה דשעיר מכפר מיד ויום הכפורים אינו מכפר עד שתחשך למולאי יום הכפורים כדתניא חומר בשעיר מביום הכפורים שהשעיר מכפר מיד ויום הכפורים עד שתחשך חומר ביוה"כ מבשעיר שיום הכפורים מכפר בלא קרבן מה שאין כן בשעיר והא דנקט כגון דתנקתיה אומצא לאו דוקא אלא הוא הדין שמת בו ביום ולרווחא דמילתא נקטה ו)אי נמי אפילו לא מת בו ביום אלא אחר כמה ימים וכגון דעבד סמוך לשקיעת החמה: **וכפר** את מקדש הקדש זה לפני ולפנים. פירש בקונטרס דבטומאת לפני ולפנים ובטומאת היכל איירי וקשה דלמאי צריך קרא לכולהו הא לקמן פ"ב (דף טז:) גבי כרת לא מצריכין אלא חד קרא לכולהו ושמא כיון שהושוו לענין כפרה הושוו לכל דבר ומיהו קשיא שצריך לדחוק הקונט' לפרש מזבח כמשמעו כגון שהקטיר עליו בטומאה וא"כ היינו טמא ששימש ולא מצינו שיכפר שעיר הפנימי על כהן ששימש בטומאה ועוד אי בטומאת מקדש וקדשיו איירי הכא לרבי יהודה מאי קאמר לעיל (דף ח.) רבי שמעון ממקומו הוא מוכרע הא אפי' לרבי יהודה נמי ממקומו מוכרע ועוד דבס"פ הוציאו לו (יומא דף סא.) מייתי לה אמתניתין דוכן בהיכל וכן במזבח הזהב דמתני' לענין הזאה ע"כ נראה דבהזאה איירי ולפני ולפנים היינו על בין הבדים וההיכל היינו על הפרכת ומזבח היינו מזבח הזהב ועזרות היינו שירי הדם שהיה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון שהיה בעזרה כדתנן באיזהו מקומן (זבחים מז.) ומיהו קשיא הא דנקט עזרות דה"ל למימר עזרה ועוד דהזאות כולהו כתיבי בהדיא בפרשה ולעיכובא לא איצטריך דנפקא לן בפרק איזהו מקומן (שם דף נג:) ובפרק הוציאו לו (יומא דף ס:) וכלה וכפר אם כלה כיפר ואם לא כלה לא כיפר וי"ל דאיצטריך האי קרא דכהן משוח ומרובה בגדים יכול לעשות כן לפי שכל הפרשה כתיב בה אהרן וכן תניא בת"כ וכפר הכהן אשר ימשח מת"ל לפי שכל הפרשה כולה אמור בה אהרן לכן כתיב וכפר את מקדש הקדש וגו' שכל משוח ומרובה בגדים צריך לעשות כן: **הושוו** כולן לכפרה אחת. אבל לשעיר הפנימי לא הושוו דכתיב אשר לעם ודרשינן בסמוך ולא לכהנים: **ואיתקש** שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים. תימה דבפ"ב דכריתות (דף כה:) גבי חטאים דומיא דפשעים פריך האי בשעיר הנעשה בפנים הוא דכתיב והשתא לגמר מיניה שעיר המשתלח דהא איתקש:

כולן

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"א מהל' תשובה הלכה ג:
נב ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' יד:

◆

מוסף רש"י

וכפר את מקדש הקדש. אחר שגמר כל ההזאות והיה נוטל מדם הפר ומדם השעיר הנעשה בפנים ומכפר על טומאת מקדש וקדשיו שהיתה בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף, בין לפני ולפנים בין להיכל בין לעזרות ומכפר דם השעיר על ישראל ודם הפר על הכהנים (מנחות צב.). זה לפני ולפנים. מכפרת עבודה זו על הטומאה שאירעה בפנים, דפר ושעיר של יוהכ"פ מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו (חולין קלא.) כפר בדמים הללו על טומאה שאירעה לפני ולפנים אם נכנס אדם שם בטומאה ואין בה ידיעה בסוף אבל הוה ליה ידיעה בתחלה וילפינן מקראי בפ"ק (ז:) דשעיר זה תולה עליה להגין מן היסורין עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד (יומא סא.). זה היכל. על טומאה שאירעה בהיכל (שם). מזבח כמשמעו. על טומאה שאירעה לאדם במזבח ושהה כדי השתחויה, שזהו שיעור שהייה למי שנטמא בעזרה (שם) או: על מי שעבר בטומאה במזבח בלא חיוב מקדש, כגון נטמא במקדש דעבד בלא שהייה דאין כאן טומאת מקדש, דהיכא דנטמא בעזרה קי"ל הלכה למשה מסיני דלא מחייב עד שישהה כדי השתחואה (חולין קלא.) או: שמכפרים על טומאה שנגע במזבח וכגון שהיתה לו ידיעה בתחלה כשנטמא ונעלם ממנו טומאה זו או העלם קודש ונגע בו ושעיר הנעשה בפנים מכפר עד שיודע לו ויביא קרבן עולה ויורד (מנחות צב. ובכת"י). יכפר אלו עזרות. על טומאה שאירעה בעזרה (שם). כהנים כמשמעו כו'. על הכהנים שנגנו ונכנסו טמאים לעזרה וכן לוים וישראלים ועבדים, קראי יתירי קדריש (שם). הושוו כולן. בהאי יכפר בתרא, כהנים לוים וישראלים, ובטומאת מקדש וקדשיו אי אפשר להשוותן שהרי הפר מכפר על הכהנים והשעיר הנעשה בפנים על ישראל, ובמאי כפרה הושוו, תלמד שכולם מתכפרים בוידוי של שעיר המשתלח בשאר עבירות (יומא סא. ובכעי"ז מנחות שם). ר' שמעון אומר. אין דילמא בהא אמינא כוותך דכשם שמתכפרין בשעיר הנעשה בפנים וכו', אבל בהא לא אמינא כוותך דכשם שודוי כו' (מנחות צב.). כשם שדם שעיר כו'. ואין עמו ודוי, כך דם הפר, בלא ודוי מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו (יומא סא.). ולר' שמעון. דאמר דאין הכהנים מתכפרין בשעיר המשתלח, הא קתני ברייתא להושוו כולם שמתכפרים בשעיר (מנחות צב.). כל חד וחד מכפר בדנפשיה. ישראל בוידוי השעיר והכהנים בוידוי הפר (שם). שיהו שוים במראה. שניהן לבנים או שחורים או שחומים (יומא סב. ובהגהות הב"ח שחומים).

מסורת הש"ס

א) [גי' התוס' בע"א דעבד וכן בסוף דכריתות גירסת' דעבד], ב) יומא סא. חולין קלא: מנחות צב., ג) [יומא סב.], ד) [יומא סו.], ה) [ויתכן להיות רבה], ו) רש"ל וקאמר אפילו.

◆

תורה אור השלם

1. וְכִפֶּר אֶת מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר: ויקרא טז לג
2. וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְיָ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא טז ז
3. וְשָׁחַט אֶת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת דָּמוֹ אֶל מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת: ויקרא טז טו
4. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ: ויקרא טז ו
5. (יט) בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְיָ בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת יְיָ: (כ) בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְיָ יִרְאֵי יְיָ בָּרְכוּ אֶת יְיָ: תהלים קלה יט-כ

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה זה היכל וכו' בהיכל הס"ד ואח"כ מ"ה מזבח זה מזבח הזהב כצ"ל:

◆

רבינו חננאל

וכיממא נמי כגון דעבר סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות ביום לכפורי ליה אי נמי דעד דהוה אכיל חנקתיה אומצא ומית: תנא א) חומר בשעיר מיוה"כ, שהשעיר מכפר מיד ויוה"כ אינו מכפר עד שתחשך. חומר ביוה"כ שיוה"כ מכפר בלא קרבן. והוא דהוה שהות ביום לכפורי ליה מה שאין כן בשעיר: **מתני'** אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח כו'. ותירצה רב יהודה הכי אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרין בשעיר המשתלח. ואין חלוקה בהן. מה בין ישראל לכהנים לכהן משוח אלא ב) שדם הפר מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו. ומני ר' יהודה היא. דתניא וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים כו' ר' שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים כו'. מאי טעמא דר' שמעון דכתיב ולקח את שני השעירים וגו' אתקש שעיר הנעשה בפנים לשעיר המשתלח. מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על טומאת מקדש וקדשיו אלא על ישראל בלבד. שנאמר ושחט את שעיר החטאת אשר לעם. לעם ישראל ולא לכהנים. אף שעיר המשתלח אינו מכפר (אלא) על הכהנים בשאר עבירות. ור' יהודה אמר לך האי קרא דכתיב שני השעירים שיהו שוין במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא. מאן תנא להא דתנו רבנן ושחט את שעיר החטאת אשר לעם. שאין הכהנים מתכפרין בו. ובמה מתכפרין בפרו של אהרן כו'. ואמר ר' ירמיה דלא כר' יהודה. דאי ר' יהודה האמר כהנים יש להם כפרה בשעיר המשתלח שהוא של עם. רבא אמר האי תנא ר' שמעון היא. אביי אמר אפילו תימא ר' יהודה היא והכי קאמר מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו וכו' ופשוטה היא. ואקשינן ולר' שמעון הא ודאי אשוינהו קרא לכהנים ללוים ולישראלים. שנאמר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר. ופרקי' ודאי השוו דבני כפרה נינהו וכל חד וחד בדידיה קמיכפר. הני כפר והני בשעיר.

א) כ"ה גירסת רבינו כאן בגמ' דמביא כך ברייתא בתוספתא וירושלמי סוף יומא ויתא הגירסא שמתקה רש"י ועי' רשב"א. ב) עי' רש"י לעיל ב' ע"ב ד"ה אלא שסבר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones